Lietas arhīva Nr. A42-00350-24/21
ECLI:LV:ADRJRIT:2024:0201.A420179323.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2024.gada 1.februārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Ilona Petrovska,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu reģistrēts par Latvijas Republikas pilsoni.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs, /valsts/ pilsonis /persona A/, vērsās Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) lūdzot iekļaut ziņas par pieteicēju Iedzīvotāju reģistrā kā Latvijas pilsoni, pamatojoties uz Pilsonības likuma 8.[1]pantu. Iesniegumā norādīts, ka viņš ir Latvijas pilsoņu pēcnācējs, un ir apliecināts, ka /datums/ pieteicējs un viņa māte atstājuši Latviju, glābdamies no PSRS, bēguši /datums/uz /valsts/, tāpēc līdz /datums/nav atgriezušies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi.

Ar pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas /datums/sākotnējo lēmumu /numurs/ atteikts reģistrēt pieteicēju par Latvijas pilsoni.

Pieteicējs minēto lēmumu apstrīdēja un ar pārvaldes /datums/lēmumu /numurs/ sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Lēmums pamatots ar turpmāko.

[1.1] Lai pieteicēju reģistrētu par Latvijas pilsoni saskaņā ar Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmo daļu, ir nepieciešams, lai izpildītos visi minētajā Pilsonības likuma normā ietvertie nosacījumi, tai skaitā, laika periods, kurā persona atstāja Latviju.

[1.2] Izvērtējot izceļošanas vīzā /numurs/ norādīto informāciju, konstatēts, ka minētā vīza izdota /datums/, derīga līdz /datums/, savukārt vīzā uzliktais spiedogs ar datumu /datums/apliecina brīdi, kad pieteicējs atstāja Latviju.

Pilsonības likuma 8.[1]panta regulējuma ietvaros pārvaldei nav tiesiska pamata savas kompetences robežās pieņemt citu datumu, kā to, kas ir noteikts ar likuma normu, proti, faktisko datumu, kad pieteicējs atstāja Latviju. Tādējādi vīzas izdošanas datums – /datums/, nedod pamatu pieteicēju reģistrēt par Latvijas pilsoni.

Ja likumdevējs /datums/ir noteicis kā termiņa beigu datumu, tad attiecīgi arī Pilsonības likuma 8.[1]pantā minētos izceļošanas iemeslus (proti, glābjoties no PSRS okupācijas režīma) vairs nevar attiecināt uz personām, kuras Latviju atstāja pēc /datums/.

[1.3] Pārvaldei nav tiesiska pamata atkāpties no Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmajā daļā noteiktā un pretēji likumdevēja gribai paplašināt subjektu loku, kas ir reģistrējams par Latvijas pilsoņiem saskaņā ar minēto normu. Sākotnējais lēmums neliedz pieteicējam ieceļot un uzturēties Latvijā Imigrācijas likumā noteiktajā kārtībā.

[4] Pieteicējam nav liegtas tiesības reģistrēties par Latvijas pilsoni saskaņā ar Pilsonības likuma 2.panta pirmās daļas 2.punktu.

[2] Nepiekrītot pārvaldes lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Pārvalde pārāk šauri interpretēja Pilsonības likuma 8.[1]pantu. Nosakot, vai persona atbilst Pilsonības likuma 8.[1]pantam, nepietiek vien ar brīža konstatēšanu, kad persona fiziski atstāja Latviju, bet jāņem vērā arī citi lietas apstākļi, kas norisinājušies pirms izceļošanas.

Nepareizs ir uzskats, ka persona, kura atstāja Latviju, piemēram, 3.maijā, atbilst Pilsonības likuma 8.[1]pantam, bet persona, kura izceļoja pāris dienu vēlāk, neatbilst. Tā būtu formāla tiesību normas piemērošana tikai no valodnieciskā viedokļa, tādēļ būtu plašāk nepieciešams interpretēt vārdu "atstāja". Bez uzmanības nedrīkst atstāt faktus, kas norāda, ka persona gatavojusies atstāt Latviju noteiktu laiku pirms /datums/. Emigrācijas lietā esošie dokumenti liecina, ka šis process sācies /datums/. Par datumu, kad persona atstāja Latviju, pareizi būtu uzskatīt dienu, kad izbraukšanas process sācies, vai vismaz momentu, kad tas kļuvis neatgriezenisks, piemēram, vīzas izsniegšana. Tāpat jāņem vērā personīgie apstākļi. Citādāk būtu, ja persona pēc /datums/būtu sākusi kārtot izbraukšanas procesu.

Likuma mērķis norāda uz nepieciešamību Pilsonības likuma 8.[1]pantu interpretēt plašāk, detalizētāk izanalizēt izbraukšanas apstākļus, pievēršot uzmanību ne tikai robežas šķērsošanas datumam. Izceļošanas process un ar to saistītie sagatavošanās darbi aizņēma ilgāku laiku.

Faktiskie apstākļi Pilsonības likuma 8.[1]pantā noteiktajiem kritērijiem.

[3] Tiesā saņemtajos rakstveida paskaidrojumos pārvalde pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt.

[3.1] Pārvalde nevar piekrist pieteicēja argumentam, ka par dienu, kad pieteicējs atstājis Latviju, uzskatāms /datums/, proti, vīzas /numurs/ izdošanas diena, kurā, pieteicēja ieskatā, tikusi pārtraukta viņa saikne ar Latviju vai zudusi iespēja pieteicējam palikt Latvijā.

[3.2] Nav pamatots pieteicēja uzskats, ka ar vīzu /numurs/ /datums/bijis uzlikts pienākums izceļot. /datums/pieteicējam un viņa mātei /pers. D/ tika izdota vīza /numurs/, kurā norādīts, ka tā ir derīga izbraukšanai no PSRS līdz /datums/. Tādējādi pieteicējam un viņa mātei bija tiesības (nevis pienākums) izceļot no valsts sešu mēnešu laikā, jo vīzas izdošana neuzliek personai izbraukšanas pienākumu.

Ņemot vērā, ka pieteicējs un viņa māte, atbilstoši spiedogam uz vīzas /numurs/ par robežšķērsošanu, izceļoja no Latvijas /datums/, ko apliecina arī pats pieteicējs pieteikumā, nav izpildījies Pilsonības likuma 8.[1]panta nosacījums, proti, pieteicējs nav atstājis Latviju laika posmā no /datums/līdz /datums/,

bet gan izceļojis no Latvijas pēc /datums/– konkrēti /datums/. Līdz ar to arī secināms, ka pieteicējs nav atstājis Latviju Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmajā daļā minētā iemesla dēļ, proti, glābjoties no PSRS okupācijas režīma.

[3.3] Ņemot vērā, ka pieteicējs nav iesniedzis dokumentu, kas apliecina, ka viņš un viņa māte laikā no /datums/līdz /datums/atstājuši Latviju, bet pieteicēja lietā ir dokuments, kas apliecina, ka pieteicējs ir atstājis Latviju pēc /datums/, proti, /datums/, pārvaldes lēmums ir tiesisks un pamatots.

Motīvu daļa

[4] Lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem.

Pārvalde uzskata, ka Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmajā daļā paredzētie priekšnoteikumi nav izpildījušies, jo pārvalde guvusi apstiprinājumu tam, ka pieteicējs ir atstājis Latviju pēc /datums/, proti, /datums/.

Pieteicējs tam nepiekrīt, uzskatot, ka brīdis, kad viņš atstāja Latviju un neatgriezās tajā, ir brīdis, kad ar /datums/izdoto vīzu bijis uzlikts pienākums izceļot.

Lietā ir strīds par to, vai konkrētajos apstākļos izpildās Pilsonības likuma 8.[1]pantā noteiktie priekšnosacījumi, lai pieteicēju reģistrētu par Latvijas pilsoni.

[5] Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmā daļa noteic, ja persona, kura bija Latvijas pilsonis /datums/, vai šādas personas pēcnācējs iesniedz apliecinājumu tam, ka laikā no /datums/līdz /datums/tā atstājusi Latviju, glābdamās no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma vai tikusi deportēta un minēto iemeslu dēļ līdz /datums/nav atgriezusies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi, tad šī persona un tās pēcnācējs saglabā tiesības reģistrēties par Latvijas pilsoni.

Savukārt panta otrā daļa tiek attiecināta uz pirmajā daļā minēto personu pēcnācējiem, kuri dzimuši līdz /datums/.

Atbilstoši Pilsonības likuma 8.[1]panta trešajā daļā noteiktajam, šā panta pirmajā vai otrajā daļā minētajai personai, reģistrējoties par Latvijas pilsoni, var izveidoties dubultā pilsonība.

Senāts, interpretējot Pilsonības likuma 8.[1]pantu, norādījis, ka šīs normas mērķis ir risināt jautājumus, kas saistīti ar Latvijas valsts nepārtrauktības doktrīnu un okupācijas seku likvidēšanu (sk. *Senāta 2018.gada 26.jūlija sprieduma Nr.SKA?28/2018, ECLI:LV:AT:2018:0726.A420344914.2.S, (lieta Nr.A420344914) 6.punkts, https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/359760.pdf, https://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5645*).

Pilsonības likuma 8.[1]pantā ir noteikts laika periods un apstākļi, kādos persona atstājusi Latviju, kā arī iemesli, kuru dēļ trimdinieki un viņu pēcnācēji līdz 1990.gada 4.maijam nav atgriezušies Latvijā uz pastāvīgu dzīvi. Likumdevējs šajā tiesību normā ietvēris vairākus kritērijus, kuriem jāizpildās vienlaicīgi, lai persona būtu tiesīga reģistrēties par Latvijas pilsoni. Attiecīgie kritēriji uzskatāmi par kumulatīviem, proti, neatbilstība jebkuram no tiem nozīmē, ka attiecīgajai personai nav tiesību reģistrēties par Latvijas pilsoni, pamatojoties uz Pilsonības likuma 8.[1]pantu (sk. *Senāta 2018.gada 15.novembra spriedums lietā Nr.SKA-99/2018, ECLI:LV:AT:2018:1115.A420343914.2.S, ">ECLI:LV:AT:2018:1115.A420343914.2.S, (lieta A420343914), 8.punkts https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/359760.pdf*).

Tādējādi, lai personu reģistrētu par Latvijas pilsoni saskaņā ar Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmo daļu, vienlaikus ir jāizpildās vairākiem nosacījumiem: 1) persona, vai tās priekštecis bija Latvijas pilsonis 1940.gada 17.jūnijā; 2) persona vai tās priekštecis noteiktā laika posmā, proti, laikā no 1940.gada 17.jūnija līdz 1990.gada 4.maijam, atstāja Latviju; 3) persona vai tās priekštecis atstāja Latviju, glābjoties no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma, vai persona ir tikusi deportēta.

[6] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicējs dzimis /datums/, /pilsēta/, viņa vecāki /pers. H/ un /pers. D/ (*lietas 37.-38.lapa*). /pers. D/ dzimusi /datums//valsts/, viņas vecāki: /persona C/ un /pers. I/ (*lietas 30.-31.lapa*).

Saskaņā ar Latvijas Valsts vēstures arhīva /datums/izziņā /numurs/ norādīto, /datums//persona I/ izdota Latvijas pilsoņa pase /numurs/ (*lietas 27.lapa*).

Tiesa atzīst, ka minētie dokumenti apliecina pieteicēja radniecību ar Latvijas pilsoni /persona I/, proti, ka pieteicēja priekštecis bija Latvijas pilsonis /datums/, par ko lietā nav strīda.

[7] Tomēr, lai pieteicēju reģistrētu par Latvijas pilsoni saskaņā ar Pilsonības likuma 8.[1]panta pirmo daļu, ir nepieciešams, lai izpildītos arī pārējie minētajā Pilsonības likuma normā ietvertie nosacījumi.

[7.1] Pieteicējs /datums/apliecinājumā norādījis, ka izceļojis /datums/uz /valsts/ (*lietas 32.lapa*).

/pers. D/ /datums/, /pilsēta/, izdotajā vīzā /numurs/ izceļošanai uz /valsts/, norādīts, ka kopā ar viņu izceļo nepilngadīgais bērns /persona E/, dzimis /datums/. Tiesa konstatē, ka minētajā vīzā ir spiedogs par personu izceļošanu no Latvijas uz Izraēlu /datums/(*lietas22.-23.lapa*).

Tādējādi, tiesa secina, ka faktiski pieteicējs ar māti /pers. D/ izceļoja no Latvijas uz /valsts/ /datums/, nevis /datums/, kā pieteicējs to norādījis /datums/apliecinājumā.

Pieteicēja ieskatā par datumu, kad pieteicējs izbrauca no Latvijas, uzskatāms /datums/, kad pieteicējam un viņa mātei izsniegta izbraukšanas vīza, kas uzlika pienākumu izbraukt no valsts.

Tiesa minēto pieteicēja argumentu noraida kā nepamatotu, jo /datums/pieteicējam un viņa mātei izdotajā vīzā /numurs/ norādīts, ka tā ir derīga izbraukšanai no PSRS līdz /datums/. Tādējādi pieteicējam un viņa mātei bija tiesības izceļot no valsts sešu mēnešu laikā no vīzas izdošanas datuma, tai pat laikā minētā vīza neuzliek personām pienākumu obligāti izbraukt no PSRS. Tādējādi, mainoties privātās dzīves apstākļiem vai politiskajai situācijai valstī, pieteicēja māte kopā ar pieteicēju varēja brīvi izvēlēties izceļošanas laiku un mērķi, tostarp, vispār neizmantot tiesības izceļot no valsts vai izceļot īslaicīgi.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst par pamatotu pārvaldes secinājumu, ka pieteicēja gadījumā neizpildās visi Pilsonības likuma 8.[1]pantā paredzētie kritēriji. Proti, neizpildās nosacījums, ka persona, vai tās priekštecis laikā no /datums/līdz /datums/, atstāja Latviju.

[7.2] Tāpat tiesa secina, ka neizpildās arī nosacījums par personu izceļošanu, glābjoties no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma. Proti, glābjoties no PSRS okupācijas režīma, personas būtu izceļojušas pie pirmās iespējas, saņemot vīzu.

Pieteicējs norāda, ka viņa māte ilgstoši gatavojās izceļošanai no pastāvīgās dzīvesvietas Latvijā, savukārt no lietas materiāliem tiesa konstatē, ka pieteicēja māte izbeidza darba attiecības /datums/, savukārt no Latvijas pieteicējs un viņa māte izceļoja tikai /datums/. Minētie apstākļi, tiesas ieskatā, neliecina par personu steigu un apzinātu rīcību, lai pēc iespējas ātrāk izceļotu no valsts.

Tādējādi tiesa atzīst par pamatotu pārvaldes secinājumu, ka pieteicējs un viņa māte nav atstājis Latviju, glābdamies no PSRS vai Vācijas okupācijas režīma.

[7.3] Savukārt pieteicēja argumenti par iespēju attiecināt Pilsonības likuma 8.[1]panta regulējumu arī uz visiem tiem Latvijas pilsoņiem, kuri pēc

1990.gada 4.maija dažādu iemeslu dēļ bija atstājuši Latviju, nav pamatoti, jo attiecīgajā tiesību normā precīzi paredzēti konkrēti nosacījumi, kuriem pastāvot persona var reģistrēties par Latvijas pilsoni. Kā tāds Pilsonības likuma 8.[1]pants nav nedz paplašināti iztulkojams, nedz tālākveidojams, lai aptvertu arī tos gadījumus, kuri palikuši ārpus likumdevēja formulētā tiesību normas tvēruma (sk. *Senāta 2018.gada 20.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-618/2018, ECLI:LV:AT:2018:1120.A420151516.2.L, (lieta A420151516), 5.punkts*).

Vienlaikus tiesa vērš pieteicēja uzmanību, kā to pamatoti norādījusi arī pārvalde pārsūdzētajā lēmumā, ka pieteicējam joprojām ir tiesības reģistrēties par Latvijas pilsoni saskaņā ar Pilsonības likuma 2.panta pirmās daļas 2.punktu.

[8] Apkopojot visu iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka pārvalde izskatāmajā gadījumā ir pareizi interpretējusi un piemērojusi Pilsonības likuma 8.[1]pantu. Tiesa nekonstatē priekšnoteikumus pieteicēja prasītā administratīvā akta izdošanai par pieteicēja reģistrēšanu par Latvijas pilsoni saskaņā ar Pilsonības likuma 8.[1]pantu.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst pārsūdzēto pārvaldes lēmumu par tiesisku un pamatotu, bet pieteicēja pieteikums līdz ar to ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš konstatēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese I.Petrovska